

dajno bedo; b) da so meni nova šolska poslopja pravi trn v peti in c) da očitam gg. učiteljem njih težko zaslužen plačilo.

Kdor izmed Popotnikovih čitateljev se ne spominja več omenjenega mojega sestavka ali kdor ga niti bral ni, mora po pravici misliti, da sem jaz res kaj takega pisal. Ako pa dragi čitatelj blagovoli prečitati omenjeni sestavek ter ga primeriti s tem, kar „Popotnik“ zoper njega piše, prepričal bode se takoj sam, da pisatelj „Popotnikovega“ sestavka mojega sestavka ni pazljivo čital in simo tamo marsikaj navlaš po svoje zasukal.

a) Jaz sem pisal v omenjenem članku o naših šolskih razmerah ter trdil, da so te naše šolske razmere in občna beda v ozki dotiki, ker preuredba stare šole, kakoršna je pri nas nastala, kot eden pomoček zoper občno bedo, ni bila iz različnih razlogov, ki so ondi navedeni, posebno srečna, ter je občno bedo še le povečala. Ali je s tem rečeno, da je šola občno bedo „povzročila“ ali „zakrivila“, kakor mi „Popotnik“ očita?

Jaz sem le rekel, da so občno bedo naše šolske razmere povečale, ker je nova šola veliko dražja od stare in ker v njej ni pravega duha.

Od besede do besede sem pisal: „Ko bi bili prejšnji šolski ustavi dali pravega duha, ne bi potrebovali ne novih postav in ne drugih preuredb, ampak le nekoliko denarja in dobre volje, da bi se vse v dobrem duhu izpeljalo.“ Tega pravega duha „Popotnik“ ni zapopadel, čeravno sem ga bil z vzgledom pojasnil, ter se skoro bi rekel iz njega norca dela, zato se hočem tukaj jasneje izraziti. Po mojih mislih bi moral pri nas, kder bivajo sami katoliški Slovenci, katoliški in narodni duh šolske razmere prešinjati, in kedar bode ta duh v resnici svoje blažene peruti nad nami razprostrl, tedaj bodo — to je moje prepričanje — naše šolske razmere take, kakoršne bi morale biti in kakoršne si želi „Popotnik“ in ž njim tudi jaz, dasiravno tudi takrat šolskih poslopij ne bodo brez truda in stroškov stavili.

b) Kako more „Popotnik“ trditi, da so meni nova šolska poslopja pravi trn v peti, tega ne vem. Jaz sem rekel, da so nova šolska poslopja, ko je bila nova šolska postava obveljala, skoro bi rekel, kakor gobe lezla iz tal. S tem je pač le rečeno, da so nova šolska poslopja stavili čisto z nepotrebno, simo tamo morebiti škodljivo naglico. „Popotnik“ pa trdi, da bi po mojih mislih morale šole rasti, kakor gobe, brez truda in torej tudi brez stroškov. Kako je pač v mojih besedah to nespametno misel našel? Ravno tako jaz nikdar in nikder nisem trdil, da bi morala šola biti zadnji kurjak v župniji, dasiravno nikoli nisem bil za to, da bi morala biti najlepša palača, ki čisto

niti primerna ni svojemu namenu. Da se potrebna šolska poslopja zidajo, je prav, ako se pa nepotrebna potrata dela pri šolskih poslopijih, grajali so to z menoj tudi drugi ljudje, ki so sicer dobri prijatelji šole. Vzgledov nečem navajati.

c) Kar se konečno tretjega očitanja tiče, pisal sem, da se je po novi šolski postavi „učiteljski stan, kar v resnici zasluži, v družbinskem in gmotnem oziru povzdignil.“ Kdo sme ali zamore iz teh besed sklepati, da gg. učiteljem njihove krvavo zaslužene groše očitam? Kako more „Popotnik“ trditi, da s temi besedami prikrivam le zlobno misel? Prej bi smel jaz trditi, da se to pravi, poštenim besedam podtikati zloben pomen.

Toliko naj zadostuje v pojasnilo in odgovor; kajti na druge „Popotnikove“ izjave se mi ne zdi vredno odgovarjati, z nekaterimi pa se celo skladam, zlasti kar piše na koncu svojega sestavka „da skupno skrbimo za napredek šolstva, da si skupno prizadevamo vse odpraviti, kar nja zdravi razvoj ovira — mimogrede naj omenim, da se je moj poskus, nekatere „šolske napake grajati in odpraviti, „Popotniku“ jako zameril — in da se dobro osnovanega šolstva tudi skupno veselimo“, — to vse tudi jaz podpišem, če je treba z lastno krvjo, vendar le pod pogoji, katere sem v napadenem in danšnjem sestavku omenil.

+

Gospodarske stvari.

Redivna vrednost raznih sadnih sort.

Veliki učenjak Fresenius (prej ko ne izvirno Brezen) je svoje dni razsegle preiskave o redivni vrednosti raznih sadnih sort napravil in je nasledujoče podatke našel: Jedno jajce ima ravno toliko redivne vrednosti v sebi, kolikor je ima 0.53 kilo črešenj, 0.75 k. grozdja, 0.75 jabelk rajnet, 1 kilo bodečega grozdja in 2 kila grušek.

S krompirjem primerjeno je se pokazalo, da ima 100 kilov krompirja toliko redivne vrednosti, kolikor je ima 114 kil. črešenj, 120 kil. grozdja, 127 kil. jabelk rajnet, 192 kil. grušek rujavk in 327 kilov sliv.

Iz teh podatkov je tedaj razvidno, da sadje samo na sebi ne zadostuje v popolno rejo človeškega telesa in da bi človek cele kadi polne sadja povžiti moral, ko bi tudi ne povžival mleka, jajc, kruha in stročjega sadu v izdatnih množinah. Glavna vrednost sadja leži le v njegovem slaju in okusnosti in pa, in to je poglavitna zasluga, v njegovem ugodnem delovanju na prebavne organe. V tem oziru je neprecenljivo. Kot očvrstivno sredstvo sadje nima zopernika (konkurenta), kajti alkoholaste pijače, kakor pivo in vino, ki v isti namen služijo,

imajo to slabo stran, da po alkoholu škodujejo in da so ravno zaradi tega v porabo pri ženskah, otrocih in bolenikih tako rekoč izključeni.

„P. L.“

Neka neprijetna napaka nekaterih konj.

Marsikateri konj ima navado, da z repom vedno sem ter tje maha in vije, dokler da vajet ulovi in ga pod njega dobi. Tu ga potem trdno drži s tem, da rep krčevito k sebi pritiska. Ta napaka je neprijetna pa tudi nevarna za voznika, ker na ta način dostikrat moč izgubi konja voditi. Pri mladih konjih, ki še le začinjajo se te napake poprijemati, zlasti pri mladih žegeljivih kobilah se da s tem opomoči, da se konj navadi drganja z vožjo pod repom. Zato se v hlevu trdno za konjem v staji poprek vož potegne in konjev rep na njo položi. Ako se to več dni zaporedoma ponovi, se konj večidel toliko tega privadi, da ali vajeti več ne lovi pod rep ali pa da je vsaj tako krčevito trdno pod repom več ne drži. Pri starejih konjih pa, ki imajo to grdo napako, se večidel ne da drugega početi nego konju v rep kako vož vplesti in rep na notrajni strani tako k vojem privezati, da konj ne more z repom vajeti več uloviti. Po letu se mora se vé da tak konj z mrežo proti muham pokriti ali namesto repnega jermena debel mehko natlačen podložek pod rep položiti, kateri konja sili rep visoko držati in vajeti ne več loviti in pod njim krčevito držati.

„P. L.“

Zrak in mleko.

Mleko se ne sme v zaduhlih shrambah, še manj pa v hlevu samem hranjevati, kajti mleko se brž navzame duha, ki je v tistem kraju, kjer se mleko hranuje. Čist, dober zrak mora vedno do nova namolzenega mleka priti, to pa zavoljo tega, ker vedni pristop dobrega zraka pospešuje izhlapije vode iz mleka, kar mleko bolj hladno obdrži in tako naglo kisanje mleka zabranjuje. Čisti zrak jemlje mleku tudi neprijeten vonj, ki bi se bil prej mleka poprijel. To so poglavitni vzroki, zaradi katerih je za mleko dobro, da more do njega čist in dober zrak.

„P. L.“

Sejmovi. 4. oktobra: pri sv. Lenartu v Slov. gor., v Jurkloštru, Žalcu; 5. oktobra: v Artičah; 6. oktobra: v Kostivnici, pri sv. Lovrencu v Slov. gor., v Pišecah; 8. oktobra: v Dobrni, pri sv. Heleni; 10. okt. v Orešji.

Dopisi.

Z južne železnice. (Slovenski delavci pozor!) Ravnateljstvo naše je nedavno dalo obljubo, da hoče vsem pravičnim terjatvam Slovencev od svoje strani zadostovati. Ene tacih pohlevnih, gotovo prav pravičnih terjatev

pa je ta, naj bi železniški uradniki slovenske delalce na južni železnici lepo pri miru pustili, kedar gre za kakošnje volitve, naj so že potlej občinske ali deželjske ali pa državne. Dosehmal ni bilo tako. Lahko povemo ime uradnika, ki je bil v Celju grozil delalcem s tem, da bodo svojo službo izgubili, ako ne bodo z nemškimi ali bolje z nemškutarškimi liberalci volili. Ni pa potem čuda, da je mnogo slovenskih delalcev glas dalo zoper svoje prepričanje nemškim liberalcem, nekaj pa jih je od volitve izostalo; prav radi pa bi bili vsi ti glasovali za slovenske može. To ni bilo prav od njih in ne sme se več tako goditi. Zato opozorujemo naše rojake, ki so na železnici v službah, da ravnajo in delajo tisti uradniki zoper željo in proti zapovedi ravnateljstva, ki na tak način silijo delalce, naj volijo drugače, kakor jim vleva vest in zdrava pamet. Vsak delalec naj toraj zavrne tacega uradnika v svoje meje, ki bi agitiral kedaj za nemškutarje; ko bi mu pa grozil ali kakor že koli žugal, naj se pritoži ali naravnost pri ravnateljstvu ali pa njegovo ime naznani uredništvu kakega slov. časnika, katero bo potem že storilo z njim, kakor mu dohaja. Ravnateljstvo plačuje svoje uradnike, da pazijo na red in na varnost, ne pa da stršijo poštene delalce ob času volitev.

Iz Sevnice ob Savi. (Šulvereinska šola. Nepokoj po noči.) Hvala Bogu! Sevnčanom se vendar enkrat povračuje tolikanj zaželeni mir, katerega so nam privandrani tujci z nemškutarško šolo skazali. A ne samo z nemškutarško šolo rogovilijo, nego tudi po noči pridirjajo v trg ter v pozni noči ljudem spati ne pustijo. Tako se je tudi zadnje čase zgodilo, da so bili od tržanov toženi zaradi nočnega nemira namreč Wermut, Ajstrič in Ludwig; kdo pa so ti ljudje? Najraje bi molčal, ko bi ne šlo v tem za čast učiteljev. — Biti hočejo učitelji, pa mrzi se jim, da bi izštudirali, kajti bi še le potem postali pravi učitelji. Tem trem študentom (učitelji še niso) pa brez študiranja se je pridružil tudi inštruktor iz Ruckensteina. Ti so bili tedaj od našega gosp. župana Vršec-a poklicani v občinsko pisarno na odgovor. Več gospodov od trga je bilo navzočih, ki so pričali, da ti ljudje res tržanom še v pozni noči ne dajo miru. Inštruktor je bil kaznovan z 10 gl., vsi drugi pa s 5 gl.

Kako temeljito pa ti oni v nemški šoli podučujejo, se je tudi uže pokazalo. Štationsšefov fant je hodil dve leti v nemško šolo v 3. razred. Inštruirala sta ga še povrh Ajstrič in Wermut, a v Celju se je pri skušnji pokazalo, da fante nič ne zna, da je torej zastonj hlače trgal in še le sedaj se pogledujejo starši, ki so svoje otroke v nemško šolo pošiljali, češ da so se prekanili, ter to niso pravi učitelji, kajti nima jo še potrebne skušnje.